

«Από τη συμβουλευτική καθοδήγηση στη δημιουργία ενός διδακτικού σεναρίου: αξιοποιώντας τις ΤΠΕ στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας»

**Βασταρδή Μαρία¹, Δανιηλίδου Χρυσούλα²,
Καδιγιαννόπουλος Γιώργος³, Μακρή Δήμητρα⁴,
Παπαναστασάτου Ευσταθία⁵, Χόρτη Σοφία⁶**

¹ Καθηγήτρια Οικιακή Οικονομίας, 6^ο Γυμνάσιο Γαλατσίου
vastardimaria@gmail.com

² Καθηγήτρια Οικιακής Οικονομίας, Αρσάκειο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης Φ. Ε.
xri.dani@hotmail.com

³ Καθηγητής Οικιακής Οικονομίας 6^ο Γυμνάσιο Κοζάνης
gkadig@yahoo.gr

⁴ Σχολική Σύμβουλος, Δ.Ε. Οικιακής Οικονομίας, Έδρα: Δι.Δ.Ε. Α' Αθήνας
dimimacri@gmail.com

⁵ Καθηγήτρια Οικιακή Οικονομίας, 1^ο Γυμνάσιο Ηλιούπολης
papanastasatou@yahoo.com

⁶ Καθηγήτρια Οικιακή Οικονομίας, 6^ο Γυμνάσιο Ιλίου
scoikoik@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων με τη χρήση ενός πλαισίου σχεδίασης βασισμένου στις Τ.Π.Ε. αναδεικνύει στους εκπαιδευτικούς ικανότητες παιδαγωγικές, προγραμματισμού, χρήσης της τεχνολογίας και τους βοηθά να δομήσουν μαθησιακές δραστηριότητες, προβλέποντας τα βήματα μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ουσιαστικά, όμως, κρύβει μια αναστοχαστική προσέγγιση, η οποία εξασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ στόχων, δραστηριοτήτων, ποιότητας των τεχνολογικών πόρων και αξιολόγησης που προτείνονται από το οργανωτικό πλαίσιο. Ειδικότερα, η ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού σεναρίου στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας με τη χρήση των Τ.Π.Ε έχει ως συνιστώσες: την περιγραφή της δραστηριότητας, τα προαπαιτούμενα, τεχνικούς και εκπαιδευτικούς πόρους, τις ηλεκτρονικές πηγές, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση. Οι απαιτούμενες δεξιότητες για την εφαρμογή μιας τέτοιας μαθησιακής δραστηριότητας είναι τριών ειδών: το αποδεκτό επίπεδο τεχνολογικών δεξιοτήτων, η σωστή αντίληψη των περιορισμών για την οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας και οι συστηματικές γνώσεις παιδαγωγικής και διδακτικής.

Σκοπός της παρούσας στρογγυλής τράπεζας είναι να μελετηθεί: α) πώς η ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού σεναρίου με τη χρήση των Τ.Π.Ε μπορεί να συμβάλει στην από κοινού ανάπτυξη των απαιτούμενων ειδών δεξιοτήτων για την ειδικότητα της Οικιακής Οικονομίας, β) ποιος είναι ο καθοδηγητικός ρόλος του σχολικού συμβούλου. Επίσης, πραγματοποιείται παρουσίαση ενός ενδεικτικού εκπαιδευτικού σεναρίου από την πλατφόρμα Αίσωπος.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διδακτικά σενάκια, Οικιακή Οικονομίας, Τ.Π.Ε.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εποπτεία του σχολικού συμβούλου αποσκοπεί, διαμέσου της συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς, να αναπτύξει ευνοϊκά πλαίσια διδασκαλίας και μάθησης. Οι προκλήσεις για τη χρήση των Τ.Π.Ε από τους εκπαιδευτικούς στο σχολείο του 21^{ου} αιώνα είναι μεγάλες, χωρίς όμως να υπάρχει συστηματικά ομοιόμορφη κατάρτιση για όλες τις ειδικότητες. Οι εκπαιδευτικοί κλάδου ΠΕ15 Οικιακής Οικονομίας αποτελούν μια από τις ειδικότητες με τις λιγότερες θεσμικές ευκαιρίες επιμόρφωσης. Για το λόγο αυτό μετά από έρευνα, που διενεργήθηκε σε εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ15 που ανήκουν στο γραφείο Σχολικών Συμβούλων Δ.Ε. της Δι.Δ.Ε. Α' Αθήνας, εφαρμόστηκε ένα διετές σεμινάριο που στόχευε στον ψηφιακό εγγραμματισμό των εκπαιδευτικών αυτών σύμφωνα με την ταξινόμια του Bloom, όπως αυτή έχει προσδιοριστεί από την Marta Turcsanyi-Szabs (Μακρή, 2015). Η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού σεναρίου βασισμένου στις Τ.Π.Ε. αποτέλεσε το βασικό στόχο του σεμιναρίου. Ουσιαστικά, η υλοποίηση ενός τέτοιου διδακτικού σεναρίου αφορούσε δεξιότητες που κινούνται σε τρία επίπεδα: α/ τη γνώση της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, β/ τη σωστή αντίληψη των περιορισμών και τη διαχείριση των κατάλληλων διαμεσολαβητών σε επίπεδο οργάνωσης, γ/ παιδαγωγικές δεξιότητες μεταξύ των συνιστωσών του προτεινόμενου πλαισίου (περιγραφή της δραστηριότητας, προϋποθέσεις, ικανότητες, στόχους, πόρους, τεχνικές, εκπαιδευτικούς πόρους, ηλεκτρονικές πηγές, ανάλυση των διασυνδέσεων, ανάπτυξη, αξιολόγηση). Τα επίπεδα αυτά είναι σημαντικά για την επίτευξη ενός σεμιναρίου βασισμένο στις Τ.Π.Ε. και αποτελούν τους κεντρικούς άξονες της παρούσας στρογγυλής τράπεζας. Συνεπώς, στο πρώτο μέρος θα μελετηθούν θέματα που σχετίζονται με τις τεχνολογικές δεξιότητες και θα παρουσιαστούν: α) μέσα από στατιστικά αποτελέσματα τα εργαλεία που υιοθέτησαν και εφάρμοσαν οι εκπαιδευτικοί από τα προτεινόμενα στο σεμινάριο εργαλεία και β) εργαλεία web 2.0 και λογισμικό χρήσιμο για τη διδασκαλία δεξιοτήτων ζωής που αποτελούν κεντρικό άξονα του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας. Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιαστούν πτυχές που προκύπτουν από την επιλογή του οργανωτικού πλαισίου με βάση το οποίο πρέπει να διαμορφώνεται ένα σενάριο. Το πλαίσιο μπορεί να είναι απλό, όπως για παράδειγμα ένα σενάριο σε λογισμικό παρουσίασης, ή εξειδικευμένο, όπως για παράδειγμα σενάριο με χρήση εργαλείων web 2.0. Στο τρίτο μέρος θα μελετηθούν οι παιδαγωγικές δεξιότητες που αναπτύσσονται με βάση το προτεινόμενο πλαίσιο. Συγκεκριμένα θα παρουσιαστεί ένα σενάριο από την πλατφόρμα Αίσωπος καθώς και εξειδικευμένες πλατφόρμες ιστοεξερεύνησης.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Η Οικιακή Οικονομία συνιστά ένα διεπιστημονικό και συνεχώς εξελισσόμενο γνωστικό αντικείμενο που είναι πλήρως προσαρμοσμένο στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής, (Αποστολόπουλος, 2009). Παράλληλα, η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε) στη διδασκαλία συνιστά αδήριτη ανάγκη, καθώς συνεισφέρει σημαντικά στη βελτίωση της διδασκαλίας, αυξάνει το μαθησιακό ενδιαφέρον των μαθητών και επιτυγχάνει την υλοποίηση γνωστικών και μαθησιακών στόχων με πιο εύκολο τρόπο. Η προσέγγιση της θεματικής αυτής μέσα από την οπτική του εποπτικού έργου του Σχολικού Συμβούλου και της αμεσότητας της προσωπικής επικοινωνίας και σχέσης διδάσκοντος και Σχολικού Συμβούλου βοηθά σε μια ρεαλιστική αναβάθμιση της Εκπαίδευσης και ικανοποιεί τους στόχους της

προσφερόμενης παιδείας στο σχολείου του 21^{ου} αιώνα. Συνεπώς, η πρώτη εισήγηση στο πλαίσιο της παρούσας στρογγυλής τράπεζας θέτει ως κριτήριο τη στήριξη μιας τέτοιας διδακτικής προσπάθειας, ενώ η δεύτερη εισήγηση έχει ως στόχο της να αναδείξει την αναγκαιότητα της χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας παραθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις ανά ενότητα των σχολικών εγχειριδίων, ώστε ο / η εκπαιδευτικός να γίνει δέκτης ιδεών και ερεθισμάτων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση και αναβάθμιση της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Στόχος της τρίτης εισήγησης στο πλαίσιο της στρογγυλής τράπεζας είναι να παρουσιαστούν παραδείγματα διδακτικών σεναρίων που αξιοποιούν τις Τ.Π.Ε και τα εργαλεία web 2.0 στην ενότητα της διατροφής. Παραδοσιακές και σύγχρονες θεωρίες μάθησης στηρίζουν την δημιουργία των διδακτικών σεναρίων, όπως οι θεωρίες: του συμπεριφορισμού, του εποικοδομισμού και της συμμετοχής σε κοινωνικές ομάδες. Για την εφαρμογή των θεωριών αξιοποιήθηκε λογισμικό παρουσιάσεων, υπολογιστικά φύλλα, ηλεκτρονικές ερωτήσεις αξιολόγησης κλειστού τύπου (hotpotatoes) ηλεκτρονικοί πίνακες δημοσιεύσεων (padlet), τρισδιάστατες παρουσιάσεις (prezi&zooburst), τηλεδιασκέψεις με skype ή στην πλατφόρμα etwinning και το πρόγραμμα αδερφοποίησης ευρωπαϊκών σχολείων etwinning. Ειδικότερα, στις περιπτώσεις αυτές η χρήση των Τ.Π.Ε. βασίστηκε σε θεωρίες που αναφέρονται στη διαδικασία πρόσκτησης της γνώσης – συμπεριφορισμός (J.B. Watson, E. L. Thorndike, B. F. Skinner, I. Pavlov), στη διαδικασία δημιουργίας της γνώσης (J. Piaget, J. Bruner) και στη συμμετοχή σε κοινωνικές ομάδες (L. Vygotsky, Doise & Mugny, E. Wenger) με συγκεκριμένα πολιτισμικά πλαίσια μέσω της συνεργασίας των μαθητών με τη βοήθεια του Web 2.0 με πολλαπλούς τρόπους.

ΠΑΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας θεωρείται από τα πλέον συμμετοχικά και καινοτόμα μαθήματα του τρέχοντος ωρολογίου προγράμματος σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στον ελλαδικό χώρο, καθώς η στοχοθεσία του κινείται στην κατεύθυνση της ανάπτυξης των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών με αρμονικό και ισόρροπο τρόπο, ώστε να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες (ΔΕΠΠΣ, 2015). Τα προγράμματα σπουδών είναι σημαντικό να δομούνται με βάση αρχές που αναπτύσσουν τις δεξιότητες και τις διαδικασίες της σκέψης (Swartzetal, 1998). Στη βάση αυτή δομήθηκε το ψηφιακό διδακτικό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης» στην εκπαιδευτική πλατφόρμα ΑΙΣΩΠΟΣ.

Η πλατφόρμα ΑΙΣΩΠΟΣ προσφέρει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν ψηφιακά διδακτικά σενάρια ώστε να κάνουν τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία πιο ευχάριστη. Ειδικότερα, στο ψηφιακό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης» δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην καλλιέργεια δεξιοτήτων, ώστε οι μαθητές να αξιολογούν ιδέες και απόψεις για να καταλήγουν στην καλύτερη-ορθότερη ιδέα (ανάπτυξη κριτικής σκέψης). Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες της δεύτερης φάσης του σεναρίου. Η ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης επιτυγχάνεται με τις δραστηριότητες της πρώτης και κυρίως της τέταρτης

φάσης, καθώς υπάρχει στόχευση στο να παράξουν οι μαθητές τις δικές τους ιδέες για το θέμα της οικολογικής κρίσης. Επιπλέον, το σενάριο δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να διευρύνουν και τις διαδικασίες σκέψης τους, οι οποίες αφορούν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων λήψης απόφασης και επίλυση προβλημάτων (Παρασκευά & Παπαγιάννη, 2008).

Η τελευταία εισήγηση παρουσιάζει έναν τρόπο οργάνωσης του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας με δικλίδες ασφαλείας την ιστοεξερεύνηση (Dodgē, 1995). Οι εκπαιδευτικοί ουσιαστικά γράφουν τα διδακτικά τους σενάρια σε μια πλατφόρμα και έχουν μια ολοκληρωμένη παρουσίαση του μαθήματος τους, με όλα τα στάδια διεξαγωγής ξεκινώντας από τους σκοπούς και φτάνοντας σιγά σιγά στην αξιολόγηση των μαθητών τους στο συγκεκριμένο μάθημα. Η ιστοεξερεύνηση ως αντιπροσωπευτικό δείγμα των Τ.Π.Ε αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο στη διδασκαλία της Οικιακής Οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται το διδακτικό σενάριο «Η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος» το οποίο αναρτήθηκε στην πλατφόρμα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (<http://epri.korinthos.uop.gr/openwebquest>).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΝΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός σεναρίου με τη χρήση των Τ.Π.Ε. στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας σκοπός του εκπαιδευτικού είναι η βελτιστοποίηση των μαθησιακών στόχων από τη σύλληψη της ιδέας ως την ανάπτυξη και την εφαρμογή της στους μαθητές. Με τον τρόπο αυτό με την έναρξη των εργασιών του σχεδιασμού ο εκπαιδευτικός χρειάζεται από τη μια, να λάβει ως βασικές προδιαγραφές: το πλαίσιο (τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας), το μαθητικό πληθυσμό-στόχο, το σκοπό και τους στόχους, όπως ορίζονται από το αναλυτικό πρόγραμμα για το μάθημα, το περιεχόμενο της διδασκαλίας και τους πιθανούς περιορισμούς. Από την άλλη, ο εκπαιδευτικός οφείλει: να μελετήσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού-στόχου, (που μπορεί για παράδειγμα να ποικίλλουν από τμήμα σε τμήμα, το επίπεδο των ικανοτήτων/ γνώσεων των μαθητών σε σχέση με το δεδομένο σενάριο και τις διαφορές που παρατηρούνται ή μετρούνται ανάμεσα στο επίπεδο του στόχου και στο επίπεδο που αναμένεται στο τέλος της διαδικασίας.

Μέσα από μια συστηματική βιβλιογραφική έρευνα ο εκπαιδευτικός καθορίζει τους στόχους και το περιεχόμενο του προγράμματος. Ως σχεδιαστής του σεναρίου, ο εκπαιδευτικός θα βασιστεί στις προδιαγραφές για να προσαρμόσει το σενάριό του στο στοχευόμενο μαθητικό του κοινό, (Parmentier, 2014 & Emin, 2016). Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου το σχεδιασμό ανάλογων σεναρίων είναι σημαντικός γιατί ασκώντας εποπτεία βοηθά, καθοδηγεί και στηρίζει ένα πνεύμα ασφάλειας μεταξύ των συναδέλφων, ώστε να απελευθερώνεται το δημιουργικό πνεύμα που προωθείται με τη χρήση των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε όλους τους εκπαιδευτικούς κλάδου ΠΕ15 που συμμετείχαν εθελοντικά στη δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων με Τ.Π.Ε. και δεν μπόρεσαν λόγω απόστασης να συμμετέχουν στην παρούσα στρογγυλή τράπεζα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αποστολόπουλος, Κ. (2009). *Οικιακή Οικονομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνοεκδοτική.

Collaborative Software Lab (2000). « A catalog of coWeb uses », GVU Tech Report 00- 19. URL : <http://coWeb.cc.gatech.edu/csl/24>.

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Οικιακής Οικονομίας (2015):http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/17deppsaps_OikiakisOikonomias.pdf

Κασσωτάκης, Μ., Φλουρής Γ. (2002). *Μάθηση και Διδασκαλία: Σύγχρονες απόψεις για τις διαδικασίες μάθησης και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας*. Αθήνα. σσ. 122-178.

Μακρή, Δ. (2015). «Βιώσιμες καινοτομίες των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση» στο ΕΡΚΥΝΑ, Τεύχος 6, Πρακτικά Συνεδρίου (Ειδικό). Σελ. 31-40. Αθήνα: ΠΑ.ΠΕ.ΔΕ.

Παρασκευά, Φ., Παπαγιάννη, Α. (2008). *Επιστημονικές και Παιδαγωγικές Δεξιότητες για τα Στελέχη της Εκπαίδευσης*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.

Emin, V. (2016). *Conception de scénarios pédagogiques avec les TICE. Scénarisation pédagogique, modèles et outils*, Thèse réalisée au sein de l'équipe MeTAH du Laboratoire Informatique de Grenoble. URL: <http://docslide.fr/documents/conception-de-scenarios-pedagogiques-avec-les-tice-scenarisation-pedagogique.html>

Dodge, B. (1995). *WebQuests: a technique for Internet-based learning*. *Distance Educator*, 1, 2: 10-13

Parmentier Br. (2014). *Les TUICE à l'école, hors école*. IFP Nord Pas de Calais. URL: <http://docslide.fr/education/les-tice-panorama-des-usages-et-outils.html>

Slavin, R (1991). *Synthesis of research on cooperative learning*. *Educational Leadership*, 48, pp 71-82.

Swartz, R.J., Fischer, S.D. & Parks, S. (1998). *Infusing the Teaching of Critical and Creative Thinking into Secondary Science: A Lesson Design Handbook*. California.

Webb, N. M. (1989). *Peer interaction and learning in small groups*. *International Journal of Educational Research*, 13, pp. 21-39.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Σύνδεσμοι που αξιοποιήθηκαν κατά την εκτέλεση των διδακτικών σεναρίων:

<https://live.etwinning.net/projects/project/63379>
<https://live.etwinning.net/projects/project/115545>
https://prezi.com/_4cfetxlmxb9/presentation/
http://www.zooburst.com/zb_books-viewer-embed.php?book_id=zb01_531c9a3ae6b3d&bw=600&bh=438&fw=600&fh=538

<http://padlet.com/papanastasatou/FoodArt>
<http://padlet.com/papanastasatou/CelineNicolas>
<http://padlet.com/papanastasatou/breakfast>
<https://googledrive.com/host/0B-Ne2ZYymf6FQWU2U1B2Mzd1cnM>
<https://9cec9e8349659af6938f4637e1e73d5b0199455a.googleusercontent.com/host/0B7avpdG6IAWSQ2RmbGdMaUp1MWs>
<http://ecohomeproject.blogspot.gr/>
<http://vastsch.blogspot.com/>
<http://akoutelida.wikispaces.com/5.+%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE>
<http://aesop.iiep.edu.gr/node/15508>
<http://eprl.korinthos.uop.gr/openwebquest>
<http://webquest.org/>